

Iva Körbler

ZBIR NADAHNUTIH PRILOGA

'Regionalizam i globalizacija', tematski broj
časopisa *Arhitektura*, god. LII, br. 1(215),
2003., 196 str., ISSN 0350-3666

Novi broj stručnog i znanstvenog časopisa Udruženja hrvatskih arhitekata (UHA) u cijelosti je posvećen iznimno aktualnim pojmovima globalizacije i regionalizacije, oko kojih se već neko vrijeme lome teoretičarska koplja, a bez većih rezultata. U kojoj je mjeri regionalizam u arhitekturi na domaćem tlu prepoznat kao važna odrednica arhitektonске prakse u posljednjih par desetljeća te u recentnu projektiranju, toliko je pojam globalizacije jedan od onih termina od kojih svi zaziru, jer intuitivno dobro osjećaju kako se radi o umjetno smišljenu

pojmu mutna značenjskog polja. Dapače, nedefinirana intonacija tog pojma (ekonomska globalizacija i političke integracije) na većinu teoretičara arhitekture i umjetnosti djeluje odbojno i zastrašujuće. Odabrani tekstovi stranih i domaćih stručnjaka pozabavili su se percepcijom tih dvaju pojmova vrlo temeljito, suvislo i korisno sociološkim, kulturno-povijesnim, stilskim i projektantskim slojnicama analize. Gledano kroz prizmu arhitekture, regionalizam već dugo ima dodirnih točaka s globalizacijom: jedno od određenja Hrvatske kao medite-

ranske zemlje automatski nas povezuje sa sličnim stilskim slojevima arhitekture susjednih mediteranskih zemalja, 'dok su internacionalnoj modernoj arhitekturi od samih njezinih početaka svojstvene naizgled suprotstavljene težnje izjednačavanja, prožimanja i čuvanja regionalnih specifičnosti' (K. Ivanišin, u predgovoru broja). Stoga je bilo logično povezati ta dva pojma, koji samo na prvi pogled djeluju suprotstavljeno. Težnja uredništva *Arhitekture* bila je dokazati da je i u 'globaliziranom okolišu moguća autentična arhitektura, okrenuta istovremeno univerzalnim vrijednostima i specifičnim problemima zajednice u kojoj nastaje' (K. Ivanišin). Regionalizam danas više ne može biti shvaćen jedino kao arhitektonski odgovor na specifičnosti određena reljefa i klime proizašao iz lokalna kulturna naslijeđa određene regije, ali ne smijemo se prepustiti niti dominaciji velikih svjetskih monokultura, ujednačavanju arhitektonske slike svijeta i diktatu ograničena broja stilsko-oblikovno-sadržajnih parametara.

Tako u *Arhitekturi* možete pročitati stručne priloge: *Razumijevanje grada u globalnom digitalnom dobu: između topografskog prikaza i oprostorenja projekata moći* Saskie Sassen, *Regionalizam i građevni materijal* Akosa Moravanszkyja, u kojem autor na primjerima građevinskog materijala iščitava karakteristike krajolika i arhitekture pojedinih regija, *Autentičnost, prepoznatljivost ili goli opstanak* Marca Apollonia, *Regionalizam unutar globalizacije: klasifikacija tipova i okvir za djelovanje* Rajratne Jadhava, intervju Darje Radović Mahečić s glasovitim povjesničarom arhitekture Marcom Pozzettom *Poukama do autorskog stila*, *Regionalizam danas* Friedricha Achleitnera, gdje autor kao polazište za tekst uzima antagonizam pojmova 'regionalno građenje' i 'regionalistička arhitektura', prilog Ane Luize Nobre o znamenitom brazilskom arhitektu Luciu Costi, zatim *Tel Aviv - sudbina modernizma u mediteranskim zemljama* u kojem Samuel D. Albert objašnjava razvoj židovske moderne arhitekture u Tel Avivu s posebnim naglaskom na ulogu Srednje Europe, *Prema arapskom identitetu - arhitektura u*

arapskim zemljama od 1945. do 1985. Uda Kultermanna, kao i vrlo zanimljive priloge hrvatskih i slovenskih autora, poput fine i detaljne analize Fabijanićevih 'morskih' projekata *Nenad Fabijanić: Istra i Dalmacija* Krunoslava Ivanišina, nadahnuti tekst *Arhitektura Maria Perosse* slovenskog povjesničara umjetnosti i arhitekture Stane Bernika ili *Obilježeno mjestom - kultura kritičkog dograđivanja* Maroja Mrduljaša o arhitekturi Saše Randića i Idis Turato. Posebnu vrijednost ima prilog *Industrijsko oblikovanje - svijest o vlastitu identitetu* Jasne Galjer o Akademiji za primijenjenu umjetnost u Zagrebu koja je djelovala između 1949. i 1955. godine i dala neke od najvećih hrvatskih likovnih protagonista (Z. Lončarić, Z. Bourek, M. Pejaković,

V. Lipovac, O. Petlevski, J. Buić). Darja Radović Mahečić u članku *Likovni red u hrvatskoj arhitekturi pedesetih godina* bavi se još uvijek nedovoljno istraženim i nedostatno valoriziranim razdobljem hrvatske arhitekture, a Renata Margaretić Urlić u članku *Multimedijalni organizam* analizira totaldizajn i sustav 'totalnog aktivnog prostora' Radničkog sveučilišta 'Moša Pijade' u Zagrebu arhitekata Radovana Nikšića i Ninoslava Kučana. Moramo primijetiti kako su svi prilozi iznimno terminološki i idejno 'prohodni', bez suvišna i umarajuća teoretiziranja, koje inače često opterećuje napise i

priloge o arhitekturi. Umjesto intelektualnih bravura koje kod arhitektonskih tema mogu prijeći i u svojevrsni 'pisani' intelektualno-teoretski snobizam dobili smo broj *Arhitecture* za koji se može utvrditi kako je zbir zanimljivih, teoretski svježih i nadahnutih priloga o nabrojenim temama. Naime, rijetko smo svjedoci da je jedan broj stručnoga časopisa tako kvalitativno ujednačen, bez zamornih teoretskih pretjerivanja i hermetičnih tekstova koji i kod stručne populacije ubijaju svaku volju za temeljitijim čitanjem istih. Je li tomu pridonio glavni urednik

Krunoslav Ivanišin ostaje da se vidi u nadolazećim brojevima. Nešto se zaista 'dogodilo' s ovim brojem *Arhitecture* u najboljem i najpozitivnijem smislu. Stoga smo, ako je to garancija dobro 'ispeglane' i ujednačene *Arhitecture*, spremni oprostiti svako buduće kašnjenje izlaska novih brojeva. Umirujuće plave nijanse boje dizajna cijeloga broja, kao i pregledan prijelom, dovoljan su vizualni poticaj za čitanje široj kulturnoj populaciji, a ne samo stručnjacima.